

KAPITTEL 11

Konklusjoner og tilråding

Gjennomføringen av det indre marked stiller Norge og de andre EFTA-landene overfor valget mellom å delta i dette markedet, eller å holde fast ved frihandelsavtalene med EF fra 1973.

En fortsettelse av samarbeidet mellom EFTA-landene på grunnlag av EFTA-konvensjonen, og med EF på grunnlag av frihandelsavtalene, vil etter Regjeringens syn ikke være tilstrekkelig for å ivareta viktige norske interesser i det økonomiske samkvem med det øvrige Vest-Europa.

Regjeringens utgangspunkt har vært at norske interesser er best sikret dersom Norge knyttes til et større europeisk samarbeidsområde hvor norske eksportnæringer oppnår likebehandling med europeiske konkurrenter på sine viktigste markeder. Regjeringen mener dette er avgjørende for å trygge arbeidsplassene og sikre verdiskapningen i Norge.

Norge besluttet derfor i 1989 sammen med de andre EFTA-landene å innlede forhandlinger med EF for å sikre at det enhetlige vest-europeiske marked kunne videreføres og samarbeidet utdypes mellom alle 19 EFTA- og EF-land.

I proposisjonen er det gjort utførlig rede for den avtale som nå fremlegges. Når Regjeringen tilrår norsk ratifikasjon, vil den samtidig fremheve følgende punkter:

EØS-avtalen skaper ett enhetlig marked som omfatter 19 land og 370 millioner mennesker. Hindringer for det frie varebytte skal fjernes og Avtalen forplikter partene til ikke å anvende antidumpingtiltak på områder hvor EFs regelverk er gjort til EØS-forpliktelser. Denne forpliktelsen innebærer at mange eksportforetak - som ofte er hjørnesteinsbedrifter i distriktene - får tryggere vilkår.

De store offentlige innkjøpsmarkedene åpnes for norske leverandører.

Norske fiskerier og fiskeforedlingsindustrien oppnår, for viktige produkter, fri markedsadgang eller tolllettelse som vil føre til større verdiskapning i næringen.

De norske restriksjonene på utenlandske investeringer i fiskeflåten opprettholdes.

I forbindelse med behandlingen av Avtalen vil det bli fremlagt for Stortinget en avtale om et utvidet og balansert fiskerisamarbeid innenfor rammen av Fiskeritavtalen med EF av 1980.

Hovedlinjene i norsk distriktpolitikk kan videreføres.

Avtalen innebærer at restriksjonene på kapitalbevegelser over grensene opphører. Dette gir norsk næringsliv og forbrukerne bredere og mer konkurransedyktige tilbud på finansielle tjenester.

Det kan legges samfunnsmessige hensyn til grunn i konsesjonspolitikken, men ikke forskjellsbehandles på grunnlag av nasjonalitet.

Det kan stilles krav om bosted i Norge ved kjøp av fritidsbolig.

Regjeringen legger vekt på at norske skip får likeverdig adgang med skip fra EF til EFs skipsfartsmarked.

Avtalen sikrer norske borgere rett til å søke arbeid i andre EØS-land. Norske arbeidstakere og deres nærmeste familie får da samme trygderettigheter som borgerne av oppholdslandet. Pensjonister kan bosette seg fast i EØS-landene.

Regjeringen vil fremme forslag til regler som sikrer at utenlandske arbeidstakere som utfører oppdrag i Norge, følger lønns- og arbeidsvilkår som ikke er vesentlig dårligere enn for norske arbeidstakere.

Avtalen fastlegger et system med gjensidig godkjenning av utdanning og yrkeskvalifikasjoner. Studenter og ungdom gis dermed nye muligheter til studier og utdanning i utlandet.

Avtalen fastlegger samarbeid om samfunnspolitiske spørsmål som ikke direkte er knyttet til gjennomføringen av fritt varebytte og fri bevegelighet for kapital, tjenester og personer. Det vil bl.a. omfatte miljø, arbeidsmiljø- og arbeidslivsspørsmål og forskning og utvikling. På disse områdene er det økende behov for internasjonalt samarbeid.

Avtalen legger til grunn at økonomisk utvikling skal forenes med målsettingen om full sysselsetting, likestilling, bedret levestandard og bedre arbeidsvilkår. Hensynet til å bevare og forbedre miljøets kvalitet og å utnytte naturressursene på en fornuftig måte, særlig på grunnlag av prinsippet om bærekraftig utvikling og føre-var prinsippet, er samtidig et sentralt mål.

Avtalen fastslår at partene skal legge til grunn et høyt beskyttelsesnivå for helse, sikkerhet og miljø i utviklingen av felles regelverk.

Om samtykke til ratifikasjon av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS)

Avtalen fastlegger rettigheter og forpliktelser over et bredt virkefelt i det økonomiske samkvem i EØS-området. Bestemmelsene må også videreutvikles i tråd med de krav utviklingen setter til omprioriteringer og styring.

Avtalen oppretter ingen tollunion. Landbruks- og fiskeripolitikk og skatte- og avgiftspolitikken forblir nasjonale anliggender. Det samme gjelder finanspolitikken. Avtalen oppretter heller ikke en monetær union.

Avtalen oppretter organer som skal sikre felles utvikling av regelverket. Alle beslutninger skal fattes med enstemmighet.

Gjennom samordnet opptreden blir EFTA-landene en likeverdig samarbeidspartner. Avtalen sikrer at politiske hensyn og partenes interesser kan bli ivarettatt.

Avtalen inneholder en beskyttelsesklause. Den gir partene rett til å sette avtaleforpliktelser ut av kraft overfor de andre partene dersom uventede og alvorlige virkninger er i ferd med å oppstå i en næringssektor eller i et distrikt. Dermed kan også tiltak for å ivareta fører-prinsippet gjennomføres.

Det legges vekt på at de felles konkurranse-reglene håndheves overfor alle foretak som opererer på de internasjonale markedene. En effektiv håndhevelse kan etter Regjeringens syn bare oppnås av et organ som også selv kan opptre uavhengig av nasjonale grenser.

Avtalen forutsetter opprettelse av et overvåkingsorgan EFTA-landene imellom som skal påse at forpliktelsene etterleves. Samtidig opprettes en EFTA-domstol, samt en tvisteløsningsmekanisme og et voldgiftsorgan for tvister mellom EFTA-land og EF.

Når det gjelder overvåking skal EFTAs overvåkingsorgan ha tilsvarende funksjoner og myndighet som EF-kommisjonen. Dette gjelder også i konkurransesaker. Avtalen forutsetter at organet i slike saker kan ilegge bøter og tvangsmulkt med direkte tvangskraft uten at foretakene har rett til å få vedtakene prøvet ved nasjonal domstol. EFTA-domstolen skal imidlertid kunne overprøve slike vedtak.

Inngåelsen av Avtalen medfører derfor slik overføring av myndighet til en internasjonal sammenslutning at Stortinget må samtykke til ratifikasjon av Avtalen med 3/4 flertall i henhold til kravet i Grunnlovens § 93, med 2/3 av dets representanter tilstede.

Regjeringen vil fremme en proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av en EFTA-avtale om opprettelse av et overvåkingsorgan og en domstol. Også denne må inngås i henhold til fremgangsmåten i Grunnlovens § 93.

Norge overdrar ikke lovgivningsmyndighet til noe EØS-organ.

EØS-forhandlingene har skjedd samtidig med de store omveltningene i Europa. Blokkdeling og motsetninger erstattes av nye samarbeidsmønstre basert på politisk og økonomisk interessefelleskap.

I en felleserklæring til Avtalen er partene enige om å styrke den utenrikspolitiske dialog. Slike drøftelser vil skje mellom ministrene i tilknytning til møtene i EØS-rådet. Dermed blir EØS også et viktig forum for deltakelse i det nye samarbeidsmønsteret i Europa.

Gjennom EØS vil også det nordiske samarbeidet bli videreført og utdypet.

Regjeringen finner at Avtalen ivaretar norske interesser på en god måte. Den vil i hovedsak erstatte EFTA-avtalen når det gjelder vårt forhold til EFTA-landene, og frihandelsavtalene av 1973 i vårt forhold til EF.

Utenriksdepartementet

tilråd:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt utkast til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS), undertegnet i Oporto 2. mai 1992.

Vi HARALD, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget blir innbudt til å gjøre vedtak om samtykke til at Norge ratifiserer Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS), undertegnet i Oporto 2. mai 1992.

Tilråding fra Utenriksdepartementet ligger ved i avtrykk.